

VERGİDE GÜNDEM

M. FATİH KÖPRÜ fatih.kopru@tr.ey.com
www.vergidegundem.com

Kurumlar vergisi oranında indirim yarışı

TÜRKİYE'DE KURUMLAR VERGİSİ ORANI 11 YILDIR YÜZDE 20 OLARAK UYGULANIYOR. EN SON 2006 YILINDA YÜZDE 30'DAN BU ORANA İNDİRİLMİŞTİ. DÜNYADA SON YILLARDA KURUMLAR VERGİSİ ORANININ DÜŞÜRÜLMESİ YÖNÜNDE BİR TREND GÖZE ÇARPIYOR. GEÇTİĞİMİZ GÜNLERDE MALİYE BAKANI NACİ AĞBAL'IN YAPTIĞI AÇIKLAMAYA GÖRE, BİZDE DE ORAN İNDİRİMİ KONUSUNDA ÇALIŞMALAR YAPILIYOR.

Türkiye'de kurumlar vergisi oranı, 2006 yılından itibaren geçerli olan değişiklikle yüzde 30'dan yüzde 20'ye indirilmişti. Son 11 yıldır da başka değişiklik yapılmadı. Maliye Bakanı Naci Ağbal kısa süre önce yaptığı açıklamada, kurumlar vergisi oranının düşürülmesi konusunun tartışılması gerektiğini söylemiş ve ülkelerin arasındaki vergi rekabetinin önem kazandığına vurgu yapmıştı.

Bakan Ağbal, çalışmalarını süren gelir vergisi reformu kapsamında yüzde 20 olan kurumlar vergisinde, genel oranın yanı sıra bazı sektörler için özel indirim yapıp yapılmayacağı konusunda çalışmalarını, nihai kararın ise Ekonomi Koordinasyon Kurulu'nda (EKK) verileceğini belirtmişti. Ağbal'ın bu açıklaması, esasında zamanlama açısından tam da küresel trendi takip eden nitelikte.

Vergi oranları, geçmişe kıyasla siyasetin, medyanın ve halkın artık daha fazla gündeminde. Seçime gidilen ülkelerde kampanyaların en çarpıcı vaatlerini vergi konulu olanlar oluşturuyor. Kurumlar vergisi oranı da, bir ülkenin vergi yasasının en önemli ayaklarından

biri ve tek başına belirleyici unsur olmasa da yatırım çekilebilmesi bakımından cazip kılacak faktörlerin başında geliyor.

BÜYÜMEYE DESTEK

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) verilerine göre, 2008 küresel finans krizinin ardından çok sayıda ülke kurumlar vergisi oranında indirim gitti. Yaklaşık 10 yıldır etkili olan bu trendin son birkaç yıldır yeniden ivme kazandığı gözleniyor. Kurumlar vergisi oranlarındaki bu aşağı yönlü trend esasında tüm dünyadaki "ekonomik büyümede artış sağlama çabaları"nın bir parçası. Bu noktada ülkeler yatırım çekebilmek amacıyla, yabancı çok uluslu şirketlere en çarpıcı vergi oranlarını sunabilmek için birbirleriyle yarışır hale geldi.

OECD tarafından Eylül 2016'da yayınlanan bir raporda, "Kurumlar vergisi oranındaki indirimler krizi izleyen yıllarda bir dönem yavaşlasa da indirim yönündeki girişimler son yıllarda yeniden hız kazandı" ifadesi yer alıyor. Bu eğilimi besleyen en önemli faktör ise büyüme oranlarının ne gelişmiş

ekonomilerde ne de gelişmekte olan ülkelere hala istenilen düzeye getirilememiş olması. Yine aynı rapora göre, kurumlar vergisi oranlarında yapılan indirimler KDV, akaryakıt ve otomobil üzerinde uygulanan vergilerde yapılan artırımlarla kısmen dengelenmeye çalışılıyor.

TRUMP'IN HEDEFİ

Kurumlar vergisi oranlarında son yıllarda indirim açıklayan bazı gelişmiş ekonomiler Japonya, Fransa, İngiltere, İspanya ve İtalya olarak sıralanabilir. Ancak tüm dünyanın gözü aylardır ABD'den gelecek vergi reformu açıklamasında. ABD, kurumlar vergisi oranının sadece OECD içinde değil dünyada da en yüksek olduğu ülkelere karşı. Yüzde 35'lik federal orana eyaletlerde uygulanan ekstra katmanlar eklendiğinde yüzde 40'a yaklaşıyor.

YÜZDE 20-25 DAHA MAKUL

Ekonomistlere göre, son 10 yılda kurumlar vergisi ortalamasındaki düşüş dikkate alındığında, bu durum ABD için küresel rekabet açısından dezavantaj oluşturuyor. Başkan Donald Trump kurumlar vergisi oranını seçim kampanyasından bu yana yüzde 15 seviyesine çekmek için ısrar etse de çok sayıda ekonomist ve siyasetçi bunun gerçekçi bir hedef olmadığı, yüzde 20-25 dolayına çekilecek bir oranın daha makul olabileceği görüşünde.

ABD'de kurumlar vergisinin yüzde 20-25 dolayına çekilmesi ve vergi sisteminin basitleştirilmesi

sağlanabildiği takdirde, ilk etapta hükümetin gelirleri azalsa da yatırımlar ve AR-GE harcamalarında görülecek yükselişle birlikte uzun vadede vergi gelirlerinde artış elde edilmesi bekleniyor.

Kurumlar vergisi oranının dünyada ABD'den daha yüksek olduğu ülke ise uygulanan oranın yüzde 55 seviyesinde yer aldığı Birleşik Arap Emirlikleri (bu oran sadece yabancı dev petrol şirketleri ve bankalar için uygulanıyor).

DÜNYADA İNDİRİM TRENDİ

Kurumlar vergisinde dünya ortalaması yüzde 24,26 iken OECD ortalaması yüzde 24,27 seviyesinde. Avrupa ortalaması ise yüzde 19,71 ile AB ortalamasının oldukça gerisinde yer alıyor. OECD içinde oranın en düşük olduğu ülke yüzde 9 ile Macaristan olarak dikkat çekerken, onu yüzde 12,5 ile İrlanda izliyor.

Fransa'da ise Başbakan Edouard Philippe geçen ay vergi indirimi ve kamu harcama kesintilerinden oluşan yeni bir program açıkladı. Kurumlar vergisinde indirim açıklaması, mayıs ayındaki seçimle göreve başlayan Cumhurbaşkanı Emanuel Macron'un kampanya vaatlerinin ardından geldi. Philippe, parlamentoda yaptığı açıklamada, kurumlar vergisinin 2022 itibarıyla yüzde 33'ten yüzde 25'e düşürüleceğini söyledi. Fransa'nın hemen ardından Belçika da kurumlar vergisi oranını mevcut yüzde 33,99 seviyesinden 2020 itibarıyla yüzde 25'e indireceğini duyurdu.

Vergi alanında araştırmalar yapan ABD'li düşünce kuruluşu Tax Foundation'ın bir çalışması da yukarıda söz ettiğimiz OECD raporu ile neredeyse aynı şeyi söylüyor. Tax Foundation da dünyada 10 yıldır ortalama kurumlar vergisi oranının düşüşte olduğuna ve bu eğilimin ABD'yi mevcut normlardan giderek daha

çok uzaklaştığına dikkat çekiyor. ABD'de vergi yasasının basitleştirilip oranların aşağı çekilmesi kuşkusuz iş dünyası ve ekonominin geneli, özellikle de daha büyük şirketler gibi vergi konularında strateji belirleyip avantaj sağlama imkanlarını pek fazla bulamayan küçük ölçekli işletmeler için pozitif olacaktır. Kurumlar vergisinin en önemli fonksiyonlarının yurtiçi yatırımların

artırılması ve kamu harcamaları için kaynak oluşturulması olduğu dikkate alındığında, ABD'de federal oranın yüzde 20-25 dolayına çekilmesi halinde küresel arenada artacak rekabet gücüyle orta vadede büyümeye ciddi katkı sağlaması bekleniyor.

BÖLGESEL FARKLILIKLAR

Tax Foundation'ın üzerinde durduğu bir diğer nokta ise kurumlar vergisi oranlarında dünya genelinde bölgeler arasında görülen belirgin farklılıklar. Afrika'ya ait ortalama oran yüzde 28,53 ile bütün bölgeler içerisinde en yüksek seviyeye işaret ediyor. Avrupa yüzde 18,88'lik oranla ortalama kurumlar vergisinin en düşük olduğu bölge. Ortalama kurumlar vergisi oranının en az düşüş kaydettiği bölge Güney Amerika. Sözü edilen dönemde sadece yüzde 29,9'dan yüzde 27,27'ye gerilemiş. Net varlıklar bakımından dünyanın en büyük yedi ülkesinin oluşturduğu G7'de ortalama kurumlar vergisi oranı yüzde 30,21. Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin ve Güney Afrika'dan oluşan BRICS grubunda ise yüzde 28,32 gibi bir oran karşımıza çıkıyor. Ancak Afrika'daki gibi yoksul ülkeler oranı ne kadar yüksek tutsa da gelişmiş ekonomilere kıyasla çok daha düşük bir gelir rakamının üzerine uygulandığı için vergi tahsilatı ve dolayısıyla da halka götürülen hizmet ile kalkınma düzeyi düşük seviyelerde kalıyor.

Dünyadaki indirim furçasına paralel olarak bizim de kurumlar vergisi oranını aşağı çekmemiz halinde kuşkusuz bunun iş dünyası ve ekonomiye olumlu yansımaları olacaktır. Ancak kanımızca bu alanda en büyük katkı Amerikan Gelir İdaresi'nin (IRS) sisteminde olduğu gibi cezaları caydırıcı seviyelere getirip vergi bilincini kuvvetlendirmek yoluyla sağlanabilecektir.

OECD ülkelerinde kurumlar vergisi oranları 10 yılda nasıl değişti

Ülkeler	2007	2017	Değişim (Puan)
Avustralya	30,00	30,00	0,00
Avusturya	25,00	25,00	0,00
Belçika	33,99	33,99	0,00
Kanada	33,95	26,70	-7,25
Şili	17,00	25,00	8,00
Çek Cumh.	24,00	19,00	-5,00
Danimarka	25,00	22,00	-3,00
Estonya	22,00	20,00	-2,00
Finlandiya	26,00	20,00	-6,00
Fransa	34,43	34,43	0,00
Almanya	38,90	30,18	-8,73
Yunanistan	25,00	29,00	4,00
Macaristan	20,00	9,00	-11,00
İzlanda	18,00	20,00	2,00
İrlanda	12,50	12,50	0,00
İsrail	29,00	24,00	-5,00
İtalya	37,25	27,81	-9,44
Japonya	39,54	29,97	-9,57
Kore	27,50	24,20	-3,30
Letonya	15,00	15,00	0,00
Lüksemburg	29,63	27,08	-2,55
Meksika	28,00	30,00	2,00
Hollanda	25,50	25,00	-0,50
Yeni Zelanda	33,00	28,00	-5,00
Norveç	28,00	24,00	-4,00
Polonya	19,00	19,00	0,00
Portekiz	26,50	29,50	3,00
Slovak Cumh.	19,00	21,00	2,00
Slovenya	23,00	19,00	-4,00
İspanya	32,50	25,00	-7,50
İsveç	28,00	22,00	-6,00
İsviçre	21,32	21,15	-0,17
Türkiye	20,00	20,00	0,00
İngiltere	30,00	19,00	-11,00
ABD	39,27	38,91	-0,36